

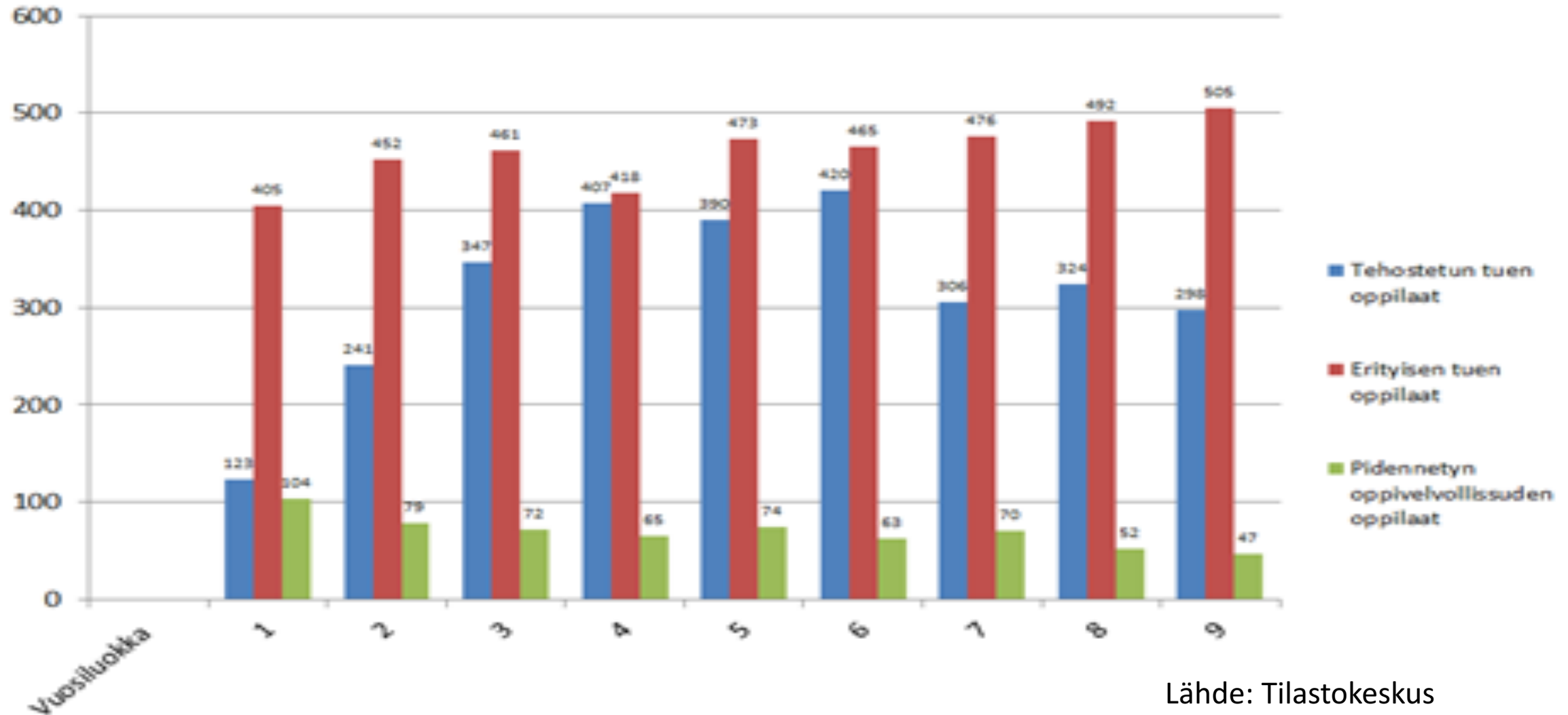
HOAY:n selvitys erityisen ja tehostetun tuen integraatio-oppilaiden opetusjärjestelyistä ja opettajan työn kuormituksesta

Kirsi Ihalainen Tapani Ervast

25.10.2017

Erityisen, tehostetun ja pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaat Helsingissä luokka-asteittain 2016

Lähde: Tilastokeskus

HOAY:n selvitys

- sähköinen kysely toukokuussa 2017
- yhteysopettajien kautta luokanopettajille ja luokanohjaajille
- Vastaajia 206
- Luokanopettajia 169 (82%)
- Aineenopettajia 37(18%)

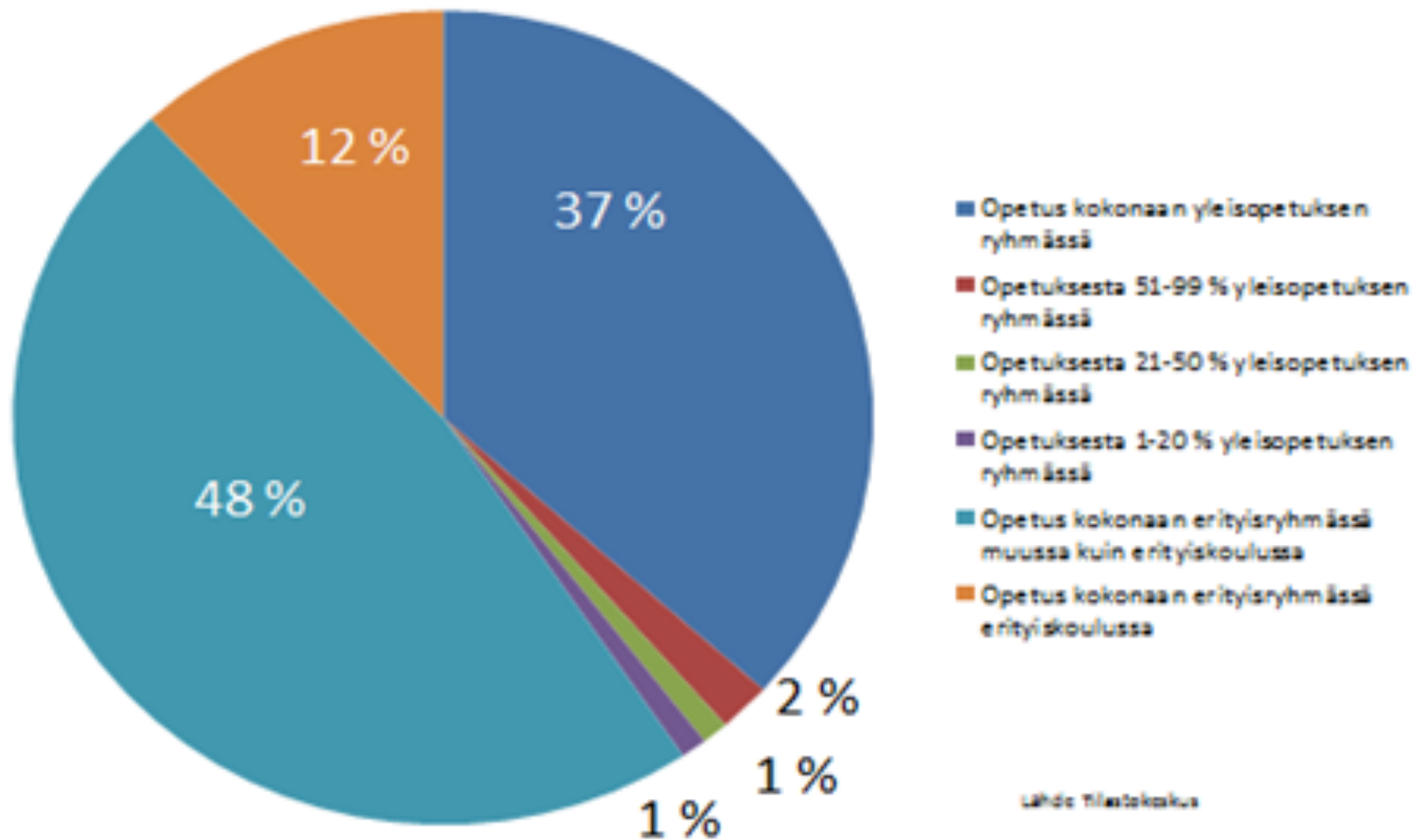
Tavoitteena selvittää,

A) toteutuuko oppilaiden erityinen ja tehostettu tuki nykyisillä opetusjärjestelyillä

B) kuinka kuormittavaa tuen järjestämiseen liittyvä työ on opettajan näkökulmasta

Erityisen tuen oppilaiden opetusryhmä Helsingissä 2016-2017

Lähde: Tilastokeskus

Ryhmäkoko ja erityisen ja tehostetun tuen oppilaat

Keskimäärin erityisen tuen oppilaita oli ryhmissä integroituina 1 – 3 kpl

- Vaihteluväli 0 – 6 kpl
- Luokan keskimääräinen oppilaskoko 23 oppilasta.

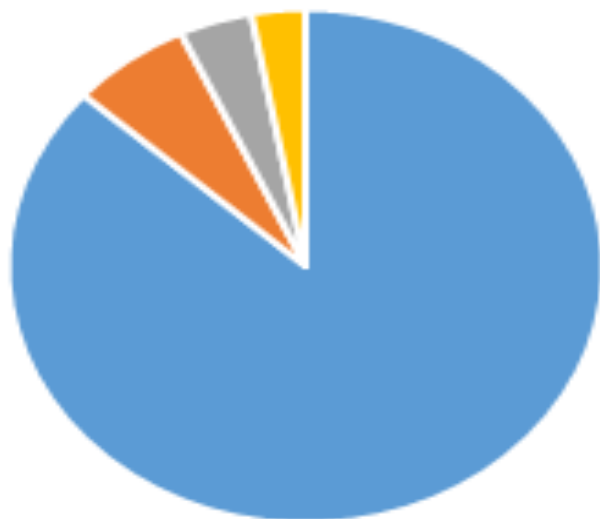
- Tehostetun tuen oppilaita opetusryhmissä keskimäärin 2 – 4 kpl.
- Vaihteluväli 0 – 9 kpl.

88,3% vastaajien mielestä yleisopetuksen ryhmässä on oppilaita, joiden pitäisi opiskella kokonaan pienryhmässä tai ainakin enemmän kuin tällä hetkellä.

Samanaikaisopetus

Opetan luokassani

- Pääsääntöisesti yksin
- Luokassani on koulunkäyntiavustaja
- Pidämme samanaikaisopetusta
- Luokassani on apuna laaja-alainen erityisopettaja

- 85,3 % vastaajista opetti yksin
- 3,9 % samanaikaisopetti
- 2,9 % luokassa mukana laaja-alainen erityisopettaja
- keskimäärin laaja-alaisen erityisopettajan opetusta integroidut erityisoppilaat saivat 2 h viikossa.

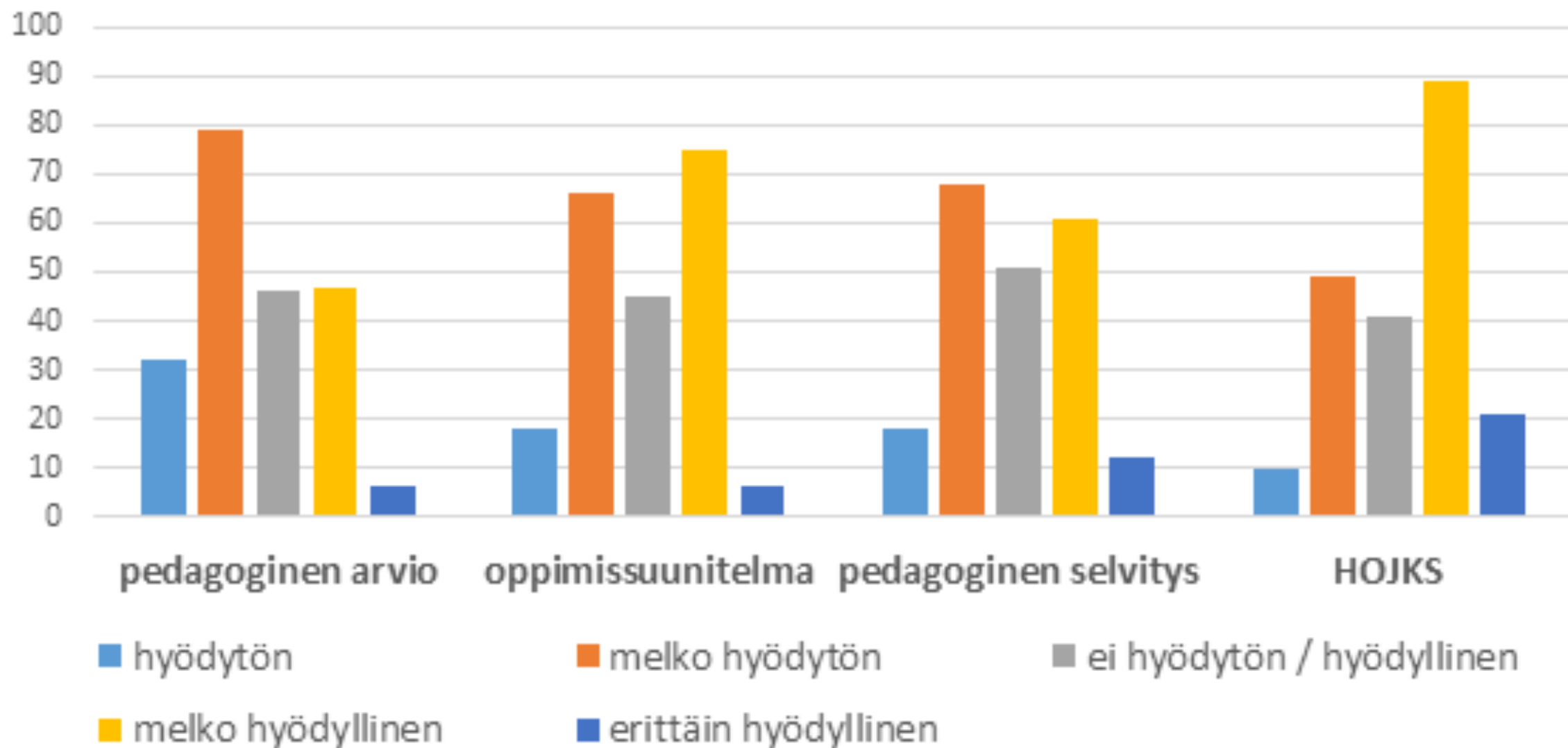

Opettajan työmäärä, pedagogiset asiakirjat

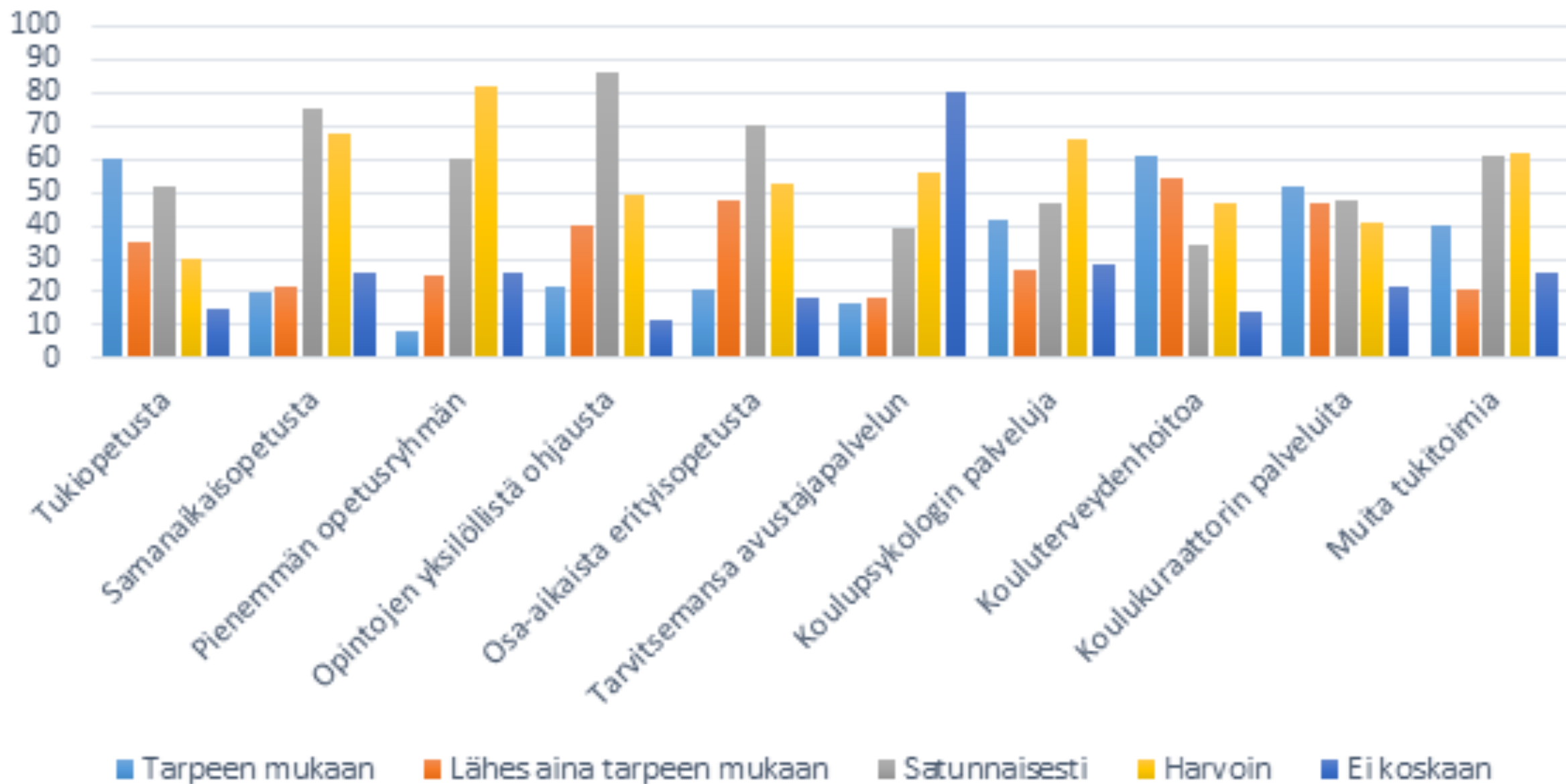
- Opettajat käyttävät keskimäärin 1h / asiakirja
- yhdelle opettajalle lankeaa kyselymme mukaan 5,14 asiakirjaa täytettäväksi lukuvuoden aikana
- 4/5 vastaajista pedagogiset asiakirjat lasketaan yhteissuunnitteluajaksi.
- 67,8 % laati pedagogiset asiakirjat yksin.

Kuinka hyödyllisiä oppilaalle laadittavat pedagogiset asiakirjat ovat opettajan työn kannalta? Vastaajia 211 kpl

Integroitujen oppilaiden saama tuki ja sen riittävyys

Opettajien kommentteja opetusjärjestelyistä

Työtä on kauheasti. Palavereita pitää pitää paljon. Tuntuu, että turhaan tekee paperitöitä, kun käytännössä tukea tarvitsevat lapset eivät saa lisää tukea. Vanhemmat edelleen luulevat, että HOJKS-lapsi saa tyyliin oman henk.koht. avustajan koko koulupäiväksi. Käytännössä voi olla joskus viikko, että luokassa ei ole lainkaan toista aikuista. Laaja-alaisille erityisopettajille kun ei hommata sijaista, kun ovat koulutuksissa, sairaana tai toisena valvojana luokkaretkillä/leirikouluissa.

Nämä paljon tukea tarvitsevat oppilaat vievät suuren osan ajastani ja energiastani. Tämä aika on pois lopuilta (yli 20:lta) oppilailta, jotka toki myös tarvitsevat ja haluavat huomiotani ja ohjaustani.

Tuntuu etteivät kollegat lue valvontaluokkani papereita tai ainakaan noudata niihin kirjattuja asioita. Välillä on vaikeaa ja työlästä eriyttää sekä ylös että alaspäin. Jos ryhmästä puolet tarvitsee tukea vaikka tehtävään tarttumisessa, ei yksi opettaja mitenkään riitä.

Opettajien kommentteja

Ryhmäkoko vaikeuttaa jatkuvan tuen antamista ja oppilaat saavat paljon vähemmän tukea kuin mitä tarvitsisivat ja mitä itse haluaisi heille antaa. Tämä aiheuttaa oppilaissa turhautumista. Luokallani on kaksi erityisen tuen, yksi tehostetun tuen ja yksi valmistavan oppilas (tehostetun tuen) enkä ole saanut mitään lisäresurssia luokkaan suhteessa muihin luokkiin. Koen, ettei erityisen tuen päätöksistä ole ollut resurssien ja tuen kannalta merkitystä arjessa. Kun luokalla on monta erityisen tai tehostetun tuen oppilasta, pienempi ryhmäkoko helpottaisi ja edistäisi tuen antamista vaikka resurssit muuten olisivat heikommat. Toki avustaja, resurssiopettaja ja erityisesti erityisopettajan resurssia tarvitsisi arjessa enemmän.

Erityisen ja tehostetun tuen oppilaita on ryhmässä aivan liian monta. Opettajan on lähes mahdotonta tukea opetuksessaan kaikkien lasten oppimista, ottaa huomioon niin monenlaiset oppijat ja niin monenlaiset tuentarpeet. Luokassani on 22 oppilasta. Heistä 13 on maahanmuuttajataustaisia, joista osalla erittäin heikko suomenkielentaito. 22 oppilaasta yhdeksällä joko erityinen tai tehostettu tuki. Suuren ja huolestuttavan ongelman tekee myös se, että oppilas, joka tulee kielitaidottomana Suomeen, tulee lähes suoraan tavalliselle luokalle, koska valmistava opetus lopetetaan tai on jo lopetettu. Koulutukseltani olen kuitenkin luokanopettaja enkä esim. S2-opettaja tai muu vastaava. Miten ihmeessä pystyn opettamaan niin montaa erilaista oppijaa samanaikaisesti? Kaikkien oppilaiden oppiminen kärsii tällaisessa opetusryhmässä. Avustajan sain luokkaani vasta lokakuussa. Tilanne kouluissa ja luokissa on hälyttävä. Varsinkin alueilla, joissa asuu paljon maahanmuuttajia.

Johtopäätöksiä

- Erityisen ja tehostetun tuen oppilaiden määrä luokissa oli selvityksen mukaan pienempi kuin arkipuheissa annetaan ymmärtää.
- Laaja-alaisen erityisopettajan tuntimäärä opetusryhmää kohden on riittämätön 2h /opetusryhmä
- Erityisopettajan työtehtävät ↔ resurssit
- Pedagogisten asiakirjojen laatiminen ja niiden hyödyllisyys eivät vakuuta opetusjärjestelyissä
- Asiakirjat kaipaavat jatkuvaa uudelleenarviointia ja kehittämistä
- Integroitujen oppilaiden oppimisen tuen nostaminen yhdeksi kehittämiskohteeksi opetuksessa on paikallaan.
- **Opettajien työssä jaksamisen kannalta systemaattisten tukirakenteiden suunnittelu koulukohtaisesti on välttämätöntä.**

Opettaja opettaa yksin luokassa

- Samanaikaisopetus on käytössä vain hyvin pienessä osassa luokkia
 - samanaikaisopetuksen toimivat pedagogiset mallit jatkuvasti esille
 - koulutusmahdollisuus
 - lisärahoitus ja pedagoginen tuki

Erityisopettajan työn haasteet

- Osa-aikainen erityisopetus ei kohdennu riittävästi integroiduille oppilaille, laaja-alaisen erityisopettajan työmäärä lisääntynyt ja riittämättömyyden tunne läsnä työssä koko ajan
- Yleisen tuen oppilaiden tukeminen riittämätöntä (53,2 % OAJ:n selvityksen mukaan)
 - laaja-alaisten erityisopettajien resurssi on korvamerkitty / suunnattu integroitujen oppilaiden tukemiseen
 - nykytilanteen tarkistus → mitä työtä laaja-alaiset opettajat tekevät
 - a) yleisessä, b) tehostetussa, c) erityisessä tuessa.

Pedagogisten asiakirjojen haasteet

- Pedagogisten asiakirjojen voimassaoloaika päätöksen tekoa varten (esim. 3 kk) → opettajan työ määrän vähentäminen hallinnollisesta prosessista
 - Asiakirjojen monikäyttöisyys (oppimissuunnitelma, selvitys, lausunto, HOJKS)
 - Erityisen ja tehostetun tuen oppilaan saaman tuen kirjaaminen tuntimääränä - noudatetaanko lakia nykyisillä kirjauksilla ?
 - Pedagogisten asiakirjojen saatavuus / käytettävyys ja hyödyllisyys aineenopettajan / luokanopettajan kannalta ? Tiedonkulku, tietosuoja?
 - Opettajat laativat asiakirjoja omalla ajallaan, eivät ys-ajalla. YS-ajan suuntaaminen pedagogisiin asiakirjojen laatimiseen.
- lomakkeiden yksinkertaistaminen ja päällekkäisyyksien karsiminen, monivalintakohtien lisääminen
- kuntakohtaisesta mallista yhteiseen käytössä olevaan malliin (OPH:n malli ?)
- pedagogisen kirjoittamisen koulutukset koulutuskalenteriin pysyvästi, vuosittain

